

Ο ορθός λόγος και ο Θεός Λόγος (Αρχ. Κύριλλος Κωστόπουλος, Ιεροκήρυκας Ι. Μ. Πατρών)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 18 Απριλίου, 2012

Ο ορθολογισμός (rationalismus) κατέστη ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα του αιώνα μας. Τούτο δε, δεν έχει εκτιμηθεί δεόντως.

Ο προαναφερθείς όρος είναι εφεύρημα του Θωμά Ακινάτη -από την λατινική λέξη ratio=λόγος- και προσδιορίζει την μέθοδο έρευνας, η οποία θεωρεί τον λόγο ως την κύρια πηγή της ανθρώπινης γνώσεως σε αντίθεση προς τον εμπειρισμό. Ο ορθολογισμός δεν λαμβάνει υπ' όψιν την κατ' αίσθηση εμπειρία, αλλά υποστηρίζει ότι η ικανότητα του ανθρώπου να αναγνωρίζει και να συλλαμβάνει το «είναι» και ποια είναι η υπόσταση των όντων εμπεριέχεται στον ορθό λόγο.

Εκείνοι, βεβαίως, οι οποίοι πρώτοι ασχολήθηκαν με την λογοκρατία - ορθολογισμό ήταν οι Αρχαίοι Έλληνες, όπως ο Πυθαγόρας, ο Σωκράτης, ο Πλάτων, ο Αριστοτέλης και οι εισηγητές της στωικής φιλοσοφίας.

Στην νεότερη εποχή, όπως και στον Μεσαίωνα, η πλειονότητα των φιλοσόφων της σχολαστικής φιλοσοφίας ήταν υπέρμαχοι του ορθολογισμού (Ντεκάρτ, Σπινόζα, Φίχτε, Χέγκελ κ.ά.).

Με τον ορθολογισμό ο άνθρωπος προσπάθησε και προσπαθεί να υποτάξει την φύση, να απελευθερωθεί από την μυθοποίηση, τον παγανισμό και τον Ιουδαϊσμό -μονοθεϊσμό και ακόμη από τον μεταφυσικό δογματισμό.

Για τον λόγο αυτό δεν περιορίζεται στο πεδίο της γνώσεως, αλλά αναφέρεται και σε άλλους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, όπως στην ηθική φιλοσοφία και στην φιλοσοφία της θρησκείας, όπου εκεί κυριαρχεί η υποκειμενική και εμπαθής νόηση και ο λόγος.

Ο ορθολογισμός με άλλα λόγια έκανε αυτοσκοπό την «επιστήμη», την «λογική» και κατ' αυτόν τον τρόπο φυλάκισε τον άνθρωπο μέσα στα στενά όρια της πεπερασμένης σκέψεως και εμπαιχθούς λογικής. Αυτό το βλέπουμε κυρίως στην σημερινή εποχή, στην οποία ο άνθρωπος απομακρύνθηκε από τις υπερ - λογικές πτήσεις του και αναβάσεις προς το «επέκεινα» της πίστεως, ως αποδοχής της θείας αποκαλύψεως.

Καρφώθηκε κυριολεκτικώς ο άνθρωπος του 21^{ου} αιώνα στην «αντικειμενικότητα» και έχασε την βαθιά προσωπική εμπειρία και δημιουργία που ακολουθεί δική της υπαρξιακή πορεία όπως π.χ. την ποίηση, την φιλοσοφία, την θρησκεία και μάλιστα ο ορθόδοξος την μυστική άκτιστη Χάρη του Τριαδικού Θεού.

Με λίγα λόγια ο άνθρωπος, κυρίως της εποχής μας, κατέστη ανάπηρος. Περπατάει, ζει, εργάζεται μονόπλευρα, «φυσικά», χωρίς το «μεταφυσικό» του Αριστοτέλη, το «επέκεινα» και το «αιώνιο» των Αγ. Πατέρων και διδασκάλων μας. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο σημερινός απλός άνθρωπος ή ο επιστήμων στερείται το «όλον» και με την λογική του ορθού λόγου εισήλθε σ' ένα απέραντο χάος, σε μια τρομερή αβεβαιότητα. Το βαθύτερο «είναι» του δεν μπορεί να εξιχνιασθεί με τις «επιστημονικές» αποδείξεις. Αλλά και ο συνάνθρωπος είναι «αυτός ο άγνωστος» (Καρέλ) και πολλές φορές «η κόλασή» του (Σάρτρ). Ο δε Θεός είναι ένα ον ανώτατο, μια ανώτερη δύναμη.

Έτσι ο ορθολογιστής άνθρωπος αγωνίζεται - τρέχει, δεν καταλήγει, όμως, πουθενά. Μπορεί, βεβαίως, να στηριχθεί σε αντικειμενικά κατασκευάσματα μιας στείρας νομικής ηθικής και σε ανθρώπινους λογικούς ορισμούς και να φθάσει σε κάποιον ευσεβισμό. Όμως, αυτός ο ορθολογικός ευσεβισμός δεν απολήγει πουθενά.

Μόνο η Ορθόδοξη πίστη περνάει μέσα από την αιώνια αλήθεια, την αιώνια αγάπη, την αιώνια ελευθερία. Κρινόμενοι οι Άγιοι της Εκκλησίας μας με την ανθρώπινη, λογική, «αντικειμενική» ηθική δεν θα χαρακτηρίζονται ποτέ ως Άγιοι. Κρινόμενοι, όμως, μέσω της θείας αποκαλύψεως, της πνευματικής εμπειρίας και της ορθοδόξου πίστεως καταξιώνονται ως Άγιοι.

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

Ο ορθολογισμός, επομένως, είναι πορεία προς τον ορθό λόγο, χωρίς τον Θεό Λόγο.

Ορθόδοξη πίστη και βιοτή είναι πορεία προς τον Θεό Λόγο και την κατά Χάριν θέωση.

(Δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα «Πελοπόννησος» των Πατρών στις 1/4/2012)